

EL XERÚ, Roca del ~

Te. Xodos (XXIX, 92.11), d'un *šerüá* pron. local del mot mossàrab que significava 'tavella de llegum', ll. SILLIQUA les formes del qual en molts parlars hispànics he exposat en *DECat.* IX 517*b* i *DECH* s.v. *seruga*, entre elles *xeruga* en parlars catalans, andal. *jaruga*, port. *saruga* i moltes altres formes dial. castellanès. Testimonis de l'ús en mossàrab tenim en l'almerienc *Abenloyon* (*DECH* v, 228-9) i en *RMa.* *šulúqa* explicat «tevela, fava» i amb uns mots en àrab, que signifiquen 'si és buida' (580.7); potser en var. -*u(g)ua* provinent de -QUA arabitzat *al-šerüüá* > cat. el *Xerüé* > *rü*. Comparació de la roca balmada amb una tavella buida.

XERVEIROLA o *Atxerveirola* al *Rept. de Mall.*, citat a l'art. *Cervera* (del vol. III).

XICA, i variants en combinacions de noms mossàrabs

En el v. I, pp. 148ss. ja varem explicar *Fontxica* poss. de Pollença, com provinent de FONTE SICCA 'font seca, eixugada', donant per sabut que la I es conservava com *i* en parlars mossàrabs (cf. testimonis d'aquest fet a l'art. *guisante* del *DECH*). Nom que es repetia —sense la pron. morisca de *s* com *š*— en un NL antic de la rodalia de Tortosa: *Font de Cica* en doc. de 1385 (*BABL* XII, 90), lleu modificació d'una pron. arabitzada *fonte-sika*, on el t sonor de l'àrab fou sentit com *d*; expliquen allí que era una pda. de Fuliola en un doc. on es llegia *Barranch de Cica* (imprès Tica). Nom paral·lel: *Pla de Xeca* te. de Barxeta (XXXI, 156.10.) <*planā šeka* PLANA SICCA (amb -*ne*- substituït per *de*). *Carrer de Sa Sica*, dins el poble d'Alaró, pot venir de *karreira sika*, mossàrab, dissim. en *carré-la-sica* (XL, 29.11). *Fossalet de Sico* te. l'Atzúbia (XXXIII, 113.25), i allí prop Llometa del *Sico* i Vinyeta del *Sico* a la Vall d'Ebo (XXXIV, 146, 13). Tot plegat pot venir de de COLLIS SICCUS 'pujol sec', amb fon. mossàrab i trad. de COLLIS pels cat. *tossalet* i *llometa*.

Torāčka, lloc o petita poss. en els afores SE. de Lluçmajor (XLIV, 64.5, Masc. 12E2), que no és torre sinó uns camps amb casa, pot venir de TERRA SICCA, per via mossàr. arabitzada *tārrašika* amb *ā* velar en aquest context, i potser interpretat com *torra-aš-sika*, a manera de cpt. àrabic (d'on *šš* č).

Binixica, poss. men. de St. Climent de Mussuptà, ja fou explicat com PINNA SICCA 'penya seca' en el v. I, 297.

Xical, V. supra *Xacarell*.

XIM

Ombria de ~, damunt de Barxeta i continuant pel terme de Quatretonda (XXXI, 157.9, XXXII, 1.5), deu venir d'un equivalent mossàrab del cat. i oc. *cim*, o bé del romànic comú *cima*, pron. *čimā* pels moriscos, i escapçada la -*e* pels nostres repobladors, és versemblant que existís també *chim*- mossàrab a Andalusia vistos els americanismes *chimarra* i *chimarrão* (*DCEC* I, 801a5, 52).

Los Ximilles a Alcalà de Xivert (XXVIII, 187.6) sembla un cas del «superlatiu islàmic» *čim il-Lāh* 'el bell cim' (cf. *Fondeguilla*).

XIPELL amb vars. i derivats

Equivalent del cat. *cipell* mena de bruc nan. D'on el derivat col·le. *Es Xipellar* (pron. *ač čipəlá*), te. de Costitx a l'O. del poble (XL, 112.17).

A Cullera, *El Xipel* i *El Xipel·let* (XXXI, 24.23) col·le. en -ETUM: amb el tractament mossàrab de LL com *l/l*, com en *bol·la* 'bola' (ll. BULLA) (V. *DECat.*, art. *bola*). I amb *v* < àr. *b* < romànic P. *Chivell*, pda. de La Pobla Llarga (*GGRV*, Val. II, 101)

LA XIRITXOLA

Pda. de Novelda (XXXV, 54.17): de *šärricčola*, dimin. mossàrab de *serra*, en el qual l'àrab simplifica la -*rr*- obeint a la seva repugnància pels mots multilíters.

LA XIROSA o *Xirimàs*

Mas antic i important del te. de Cervera del Mae., proper al de La Jana (XXXVIII, 121.22, '55x'28), on en devien dir *El Xirimàs* (a La Jana anoto *maz d'en čirimàs*): aquesta variant deu venir de CĒRĒUM MANSUM i *La čiroza* serà (V)ILLA CEROSA perquè tota aquella rodalia és plena d'abellars i produeix i n'extrauen molta cera.

XIULAR, *Xiulet*, *Xiulit*

«Lo camí *čüylá*» o *čulá*, el que va de L'Albi a Cervià de les Garrigues, per la serra (oït allí 1935, ll. j 83). *Xiulet*, pda., te. Oliva (XXXIII, 42.9). «Pla de *Xiulit*», te. Vilallonga de l'Assafor (XXXIII, 49.16). Cova *dels čaylits* te. Billeneta de Travadell. Tots són derivats de (*canya*) *xiula*, que és la forma equivalent a *canya-ferla* que usen a la Vall de Lavansa i a moltes altres del domini català (*DECat.* VIII, 359a5), provinent del seu nom ll. FISTŪLA, després de sofrir-hi el